

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В СИСТЕМІ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

Ринок праці є невід'ємним та особливим ринком сучасної економічної системи. Зміни, які відбуваються в економіці країни, мають пряме відбиття на попит і пропозицію робочої сили та, у свою чергу, впливають на формування кінцевих економічних показників економіки країни. Як показують останні дослідження, проблема на ринку праці досить загрозлива. До того ж, загальна тенденція, що склалася в економіці країни, не дає можливості приймати кардинальних рішень і в короткі терміни вирішити виявлені проблеми. А це призводить до зростання безробіття, скорочення рівня народжуваності, відтоку кваліфікованої робочої сили в найактивнішому віці за кордон тощо.

Для вирішення проблем підприємства повинні користуватися передовим зарубіжним досвідом і впроваджувати найраціональніші підходи до побудови тарифної системи, вибору ефективних форм заробітної плати, впровадження прогресивних норм трудових затрат. Зарубіжна практика організації заробітної плати працівників налічує велику кількість різноманітних форм і систем оплати праці, при цьому спостерігається загальна спрямованість систем заробітної плати на підвищення ефективності виробництва.

Сьогодні в Україні заробітна плата як економічна категорія все гірше виконує свої основні функції відтворення робочої сили і стимулювання праці, перетворюючи свою сутність фактично на варіант соціальної допомоги, яка практично не пов'язана з результатами праці.

Одним із ключових показників, що характеризує основні тенденції, притаманні вітчизняному ринку праці, є розмір мінімальної заробітної плати. Державний бюджет України 2019 року передбачає прожитковий мінімум з 1 липня 1936 грн., тобто 71,7 євро. Якщо порівняти мінімальну заробітну плату України з найменшою заробітною платою серед країн Європи (найнижча заробітна плата в країнах Європейського Союзу в Болгарії, що становила на кінець 2018 року 235,2 євро) – вона більше майже в 2 рази, а якщо з найвищою (Люксембург – 1999 євро), то вона є вищою від нашої «мінімалки» у 18 разів. Ще для порівняння зазначимо мінімальну зарплату в найближчих країн-сусідів України: Молдова – 79 євро; Білорусь – 170 євро; Румунія – 275 євро; Польща – 453 євро [1].

Головною проблемою, з якою зіштовхується населення при підвищенні заробітної плати, є зростання зовнішнього та внутрішнього державного боргу України. Станом на 31 грудня 2018 року зовнішній державний борг становив 39,7 млрд. дол. США, а внутрішній борг – 27,5 млрд. дол. США [2]. У порівнянні з попереднім 2017 роком зовнішній борг зріс на 3,1%, а внутрішній – на 26,8%. Але, оскільки у 2019 році мінімальна заробітна плата зросла, то і

державний борг зростає: так станом на 31 липня 2019 року зовнішній державний збільшився на 0,4%, а внутрішній – на 17,4%. Адже держава для збільшення заробітної плати використовує золотовалютні резерви або зменшує фінансування інших видів економічної діяльності. Таким чином, рівень життя населення погіршується і падає купівельна спроможність гривні. У результаті країна отримала практично незмінний бюджет і неспроможність влади підняти рівень економіки до реального запланованого показника.

Одним із макроекономічних показників, який веде до погіршення економічного стану держави та впливає на рівень заробітної плати, є безробіття. Поряд із зростанням заробітної плати відбувається скорочення робочих місць у державному секторі і працездатне населення частково виїжджає за кордон у пошуках більш високооплачуваної роботи. Навантаження зареєстрованих безробітних на одну вакансію на кінець 2018 року складає 6 осіб. У 2013-2014 роках показники попиту і пропозиції були відносно стабільними, але все ж пропозиція перевищувала попит майже в 2 рази. А вже з 2015 року попит пішов на спад, а пропозиція стрімко підвищувалась. Найгірша ситуація склалась у 2016 році, через що тепер досить великий відсоток людей працездатного віку є безробітними.

Відслідковуючи економічну активність населення працездатного віку в 2018 році варто зазначити, що кількість зайнятого населення складає 15718,6 тис. осіб, а рівень зайнятості – 66,1%. Кількість безробітного населення – у середньому 1577,6 тис. осіб, а рівень безробіття складає 9,9%. Для порівняння, у країнах ЄС рівень безробіття становить 9,1%, а у найближчих країн-сусідів України: Молдова – 5,3%; Білорусь – 0,9%; Румунія – 4,9%; Польща – 8,5% [1].

При збільшенні заробітної плати потрібно враховувати також такий показник як індекс споживчих цін. Він характеризує зміну в часі загального рівня цін на товари та послуги, які купує населення для невиробничого споживання [2, с. 9]. На кінець 2018 року даний показник становив 109,8%, що на 3,9% менше порівняно з 2017 роком. І це покращений результат, адже чим нижчі ціни на товари та послуги повсякденного вжитку, тим кращий соціальний рівень у населення. Тому очевидним є вплив рівня заробітної плати на зміну інших макроекономічних показників, таких як безробіття, інфляція, купівельна спроможність населення, індекс споживчих цін тощо.

Таким чином, в Україні постала необхідність обрати найбільш придатну модель мотиваційного управління, не копіюючи її в інших країн, а розробляючи на основі власного досвіду теорії і практики управління. Цей вибір повинен визначити шлях розвитку країни на довгі роки вперед.

Список використаної літератури:

1. Офіційна сторінка Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Офіційна сторінка Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.mof.gov.ua/uk/borgovi-pokazniki-st>.
3. Чирва Р. Від зарплати до зарплати / Р. Чирва // Профспілкові вісті. – 2018. – №3. – С. 8-9.